

Workshop om YTRINGSFRIHET

Workshopguide

Dette dokumentet inneholder

Oversikt over workshop og hva du trenger2

Bakgrunnsinformasjon om
menneskerettighetene og ytringsfrihet3-6

Kort om workshop som metode og
menneskerettighetsopplæring i Amnesty7-8

Notater og ressurser til workshopen,
med forslag til manus9-19

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

Workshop

Ytringsfrihet

Mål for workshopen

Målet for workshopen er at deltakerne skal få bedre kjennskap til menneskerettighetene og hva som fremmer og begrenser ytringsfriheten. Deltakerne får mulighet til å reflektere over ulike problemstillinger, og får tilgang til verktøy som senker terskelen for at de velger å ytre seg.

Last ned Ytringsplakaten og “Hvordan skape trygge uenighetsfellesskap, en håndbok for undervisere” på www.amnesty.no/alle-opplegg, eller scan qr-koden!

Du trenger:

60-90 minutter

10-30 personer

Stort nok rom til å bevege seg rundt, evt gruppebord.

Ark, blyanter, post-its, Ytringsfrihetsplakat

Modul 1: Introduksjon

Sette rammene for rommet, bryte ned terskelen for å delta.

10-15 min. Introduksjon til workshopen

Velg mellom:

Icebreakers for å trygge rommet

Modul 2: Menneskerettighetene

Øke kunnskap om menneskerettighetene og ytringsfriheten.

10 min & 20-30 min Innledning om menneskerettighetene
Ytringsfrihetsplakaten
Refleksjonsspørsmål om ytringsfrihet

Velg mellom:

Verdens kafé eller Gallerivandring

Modul 3: Ytringsfrihetens dilemmaer

Øve på å ta stilling til ulike påstander og reflektere rundt ulike perspektiver.

10-20 min Påstander om ytringsfriheten

Velg mellom:

Skalaøvelse eller grupprefleksjon

Modul 4: Oppsummering og avslutning

Oppsummere og avslutte workshopen.

10-15 min Oppsummering
Felles utsjekkrunde

Menneskerettigheter

Ytringsfrihet

Et stadig mer polarisert debattklima gjør at mange unge trekker seg fra den offentlige samtalen - ikke fordi de mangler meninger, men på grunn av frykt for avvising og kansellering. Mange mangler også kunnskap om hvordan ytre seg.

Undervisning er en viktig arena hvor man kan senke terskelen for å ytre seg gjennom å gi unge verktøy, språk og rom til å uttrykke seg.

I en tid hvor autoritære krefter vokser frem, er det viktig at unge er bevisst retten til menings og ytringsfrihet, samt gis reel mulighet til å kunne anvende den.

Retten til menings- og ytringsfrihet er nedfelt i menneskerettighetserklæringen (art. 19). Den er også lovfestet i Norge gjennom Menneskerettighetsloven og Grunnloven. Denne retten sørger for at du skal kunne bruke din stemme. Den innebærer at du kan dele og finne informasjon, og uttrykke din enighet eller uenighet på fredelig vis.

I undervisning handler ytringsfrihet om å legge til rette for at alle kan uttrykke seg fritt og bli hørt – uten frykt for sanksjoner, hets eller ekskludering.

For at ytringsfriheten skal være reell, må også likeverdet ivaretas. Ingen skal begrenses på grunn av hvem de er eller hva de mener. Undervisningen bør derfor støtte et trygt og mangfoldig ytringsrom der ulike perspektiver får plass, og der respekt og det å være uenig er forenelig.

“Til tross for at retten til ytringsfrihet er anerkjent av alle verdens land, blir mennesker straffet, forfulgt og drept – bare for å si sin mening.”

John Peder Egenæs,
generalsekretær Amnesty
International Norge

En rettferdig verden hvor alle stemmer blir hørt forutsetter likeverd – slik rommer samfunnet et reelt mangfold av idéer og meninger, uten å begrense noen på bakgrunn for hvem de er eller hva de mener.

Ytringsfrihet og likeverd kan derfor sees som to likestilte forutsetninger for et trygt og åpent ytringsklima – for at enhver skal kunne delta med sin stemme.

Man har ikke en ytringsplikt, men man har et ytringsansvar. Når du skal ytre en mening i det offentlige rom må du nyansere meningen slik at du ikke krenker andres rettigheter.

Menneskerettighetene gjelder alltid og kan aldri fratras. Det går imidlertid en grense når enkelte menneskerettigheter brukes på en måte som går ut over andre menneskerettigheter.

Retten til ytringsfrihet gir ikke rett til å utsette en annen person for hat, diskriminering eller frykt. Når myndighetene og deres representanter ikke griper inn mot ytringer som utsetter andre for den type overtramp, bryter de menneskerettighetene. Hvis noen hetses for den de er eller for meningene sine, kan det føre til at de blir mer forsiktige med å ytre seg eller trekker seg helt fra offentlig ordskifte. Dette viser flere undersøkelser fra Amnesty.

Ytringer som kan være lovlige i det offentlige rom er ikke alltid akseptable i et klasserom. I henhold til opplæringsloven og retten til utdanning, har skolen et særskilt ansvar for å sikre et trygt og inkluderende læringsmiljø.

Det skal være rom for kontroversielle ytringer.

Så lenge ytringen ikke går på bekostning av andres rettigheter, vil det å slå ned på kontroversielle ytringer potensielt kun bekrefte en deltakers opplevelse av å være kneblet.

Kontroversielle ytringer gir oss som undervisere mulighet til å undersøke og diskutere dem. Ved å utfordre disse ytringene med pekefinger vil man risikere å forsterke de forutinntatte holdningene og opplevelsen av å bli kneblet, noe som igjen kan føre til ytterligere radikalisering. Holdninger som beveger seg i grenseland til fremmedfiendtlighet, homofobi, kvinnehat etc., kan ofte være basert på manglende kunnskap eller misforståelser. I en åpen samtale kan holdninger undersøkes i fellesskap, uten at noen opplever at de har mistet ansikt.

Det kan være krevende å finne den riktige balansen mellom å tillate størst mulig rom for å ytre seg og samtidig sette ned foten mot hat - men hvis det lykkes, kan det bli et viktig bidrag til å bygge unges kompetanse til å bruke stemmen sin på en måte som gjør at flere unge stemmer vil bli hørt.

Notater

Les mer

Amnestys ytringsfrihetsrapporter

Negative holdninger og stereotyper om samer på facebook

<https://amnesty.no/netthets-mot-samer>

Ytringsklimaet for skeive på Twitter og Facebook

<https://amnesty.no/netthets-mot-skeive>

Debatten om konflikten i Midtøsten på sosiale medier

<https://amnesty.no/digital-hets-mot-norske-joder-og-muslimere-har-okt-etter-7-oktober>

Les mer om denne undersøkelsen
på neste side!

Mer informasjon fra andre kilder:

Norsk PEN og Fritt ord (2021) Rapport fra ungdommens ytringsfrihetsråd

<https://frittord.no/attachments/ab065f74cc5dd00e40ed531b8fc16e3c91a800c1/193-20210427210531482015.pdf>

NOU2022:9 En åpen og opplyst offentlig samtale. Ytringsfrihetskomisjonens utredning

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2022-9/id2924020/>

Debatten om konflikten i Midtøsten på sosiale medier

Det var en grå dag i oktober, kort tid etter at verden ble rystet av hendelsene den 7. oktober 2023. Som vanlig startet han morgenen med å åpne de mest brukte appene på mobilen, og han merket det med en gang. Plattformene som tidligere var steder for diskusjoner og samtaler var nå fylt med hat og polarisering. Kommentarene ble stadig mer brutale, rettet mot både jøder og muslimer. Det som før kunne ignoreres, var nå overalt – et mørke av hat, trakassering og trusler. Hver post traff dypere, og han kunne kjenne at noe i måten folk kommuniserte på sosiale medier hadde endret seg.

Slik har den digitale hverdagen endret seg for mange jøder og muslimer i Norge i løpet av det siste året.

Les hele rapporten på Amnestys nettsider.

Amnesty Norge har sammen med Analyse & Tall kartlagt debatten på sosiale medier etter angrepene i Israel den 7. oktober og den påfølgende krigen i Gaza. Denne rapporten viser hvordan både jøder og muslimer i Norge har blitt mer utsatt for netthets. Språklige angrep, islamofobi og antisemittisme har blitt mer vanlig. Den truende debatten skaper et klima der vi risikerer at mange trekker seg fra den offentlige samtalen fordi de er redde for å bli utsatt for hat. Vi står overfor en situasjon der vi risikerer at åpne diskusjoner blir erstattet av stillhet og polarisering. Dette truer både samfunnet og ytringsfriheten.

Undersøkelsen viser at debatten ellers er svært hard og polarisert.

I praksis betyr det at muslimer og jøder som følger debatten på disse plattformene stadig opplever å bli konfrontert med krenkende eller hatefulle kommentarer.

Dermed blir det tøffere for dem igjen å ytre seg. En medvirkende årsak til at debatten blir stadig mer polarisert, er at plattformenes algoritmer forsterker det ekstreme.

Noen hovedfunn:

- Diskusjonene om Midtøsten-konflikten på Facebook og TikTok tar ofte utgangspunkt i spesifikke hendelser, men hendelsene både tolkes og vurderes svært forskjellig.
- En stor del av ytringene som ikke inneholder språklige angrep eller hatefulle ytringer inneholder likevel tungt skyts mot meningsmotstandere. Forståelse, enighet og læring mellom meningsmotstandere er nærmest fraværende fra den offentlige samtalen på sosiale medier om konflikten i Midtøsten.

Hva kjennetegner workshop som metode?

Workshops skiller seg fra foredrag og annen tavle-basert undervisning ved at de krever aktiv deltakelse, samarbeid mellom deltakere og praktisk læring. Workshops er

- deltakerorientert
- praktisk og interaktiv
- tidsavgrenset og målrettet
- en fasilitert prosess
- et trygt rom for utforskning

Opplæring i menneskerettighetene har som mål å sette folk i stand til å bruke sine rettigheter, og til å forsvare og kjempe for disse.

Menneskerettighetsopplæring

Aktivitetene er basert på deltakende læringsmetoder, der deltakerne ikke bare får presentert informasjon, men utforsker, diskuterer, analyserer og stiller spørsmål ved temaer knyttet til enkeltpersoners og grupper historier.

Dette hjelper deltakerne med å:

UTVIKLE sentrale ferdigheter og kompetanser

DANNE egne meninger, stille spørsmål og få en dypere forståelse av temaene som presenteres

TA EIERSKAP til egen læring og forme diskusjoner ut fra egne interesser, evner og bekymringer

ENGASJERE SEG følelsesmessig og utvikle verdier og personlig engasjement

Metode

Oppfølgingsspørsmål

Oppfølgingsspørsmål er et viktig verktøy for å støtte deltakerne i å formulere egne tanker, og for å sikre at ulike perspektiver faktisk blir hørt og tatt på alvor.

Under finner du oppfølgingsspørsmål du som fasilitator kan bruke. Du kan også dele spørsmålene med deltakerne, slik at de kan bruke de i samtale med hverandre.

Når vi stiller oppfølgingsspørsmål, viser vi at vi er interessert i å forstå – ikke vurdere eller korrigere. Det gir deltakerne eierskap til egne meninger, og bidrar til et samtaleklima der det er trygt å uttrykke seg, også når man er usikker eller står alene med sitt syn.

Å forstå et perspektiv betyr ikke at man er enig i det. Det betyr at man anerkjenner retten til å ytre seg, og at man legger til rette for at meninger kan undersøkes i fellesskap – uten at det går på bekostning av andres rettigheter.

Forslag til oppfølgingsspørsmål

Har jeg forstått deg riktig (gjenta deler eller parafraaser)

Kan du forsøke å uttrykke det du mener med andre ord?

Kan du gi et eksempel?

Kan du trekke frem flere poenger som kan belyse det du mener?

Hva er det som gjør at dette synspunktet virker riktig for deg?

Flere oppfølgingsspørsmål

I et yringsrom som bygger på menneskerettighetene, handler samtale ikke bare om å få sagt sitt – men også om å bli forstått.

Workshop

Ytringsfrihet

Mål for workshopen

Målet for workshopen er at deltakerne skal få bedre kjennskap til menneskerettighetene og hva som fremmer og begrenser ytringsfriheten. Deltakerne får mulighet til å reflektere over ulike problemstillinger, og får tilgang til verktøy som senker terskelen for at de velger å ytre seg.

Du trenger:

60-90 minutter

10-30 personer

Stort nok rom til å bevege seg rundt, evt gruppebord.

Ark, blyanter, post-its, Ytringsfrihetsplakat

Modul 1: Introduksjon

Sette rammene for rommet, bryte ned terskelen for å delta.

10-15 min.

Introduksjon til workshopen

Velg mellom:

Icebreakers for å trygge rommet

Modul 2: Menneskerettighetene

Øke kunnskap om menneskerettighetene og ytringsfriheten.

**10 min &
20-30 min**

Innledning om menneskerettighetene
Ytringsfrihetsplakaten
Refleksjonsspørsmål om ytringsfrihet

Velg mellom:

Verdenskafé eller Gallerivandring

Modul 3: Ytringsfrihetens dilemmaer

Øve på å ta stilling til ulike påstander og reflektere rundt ulike perspektiver.

10-20 min

Påstander om ytringsfriheten

Velg mellom:

Skalaøvelse eller grupprefleksjon

Modul 4: Oppsummering og avslutning

Oppsummere og avslutte workshopen.

10-15 min

Oppsummering
Felles utsjekkrunde

Fortell deltakerne hva dere skal gjennom i workshopen, og vær tydelig om hva målet med workshopen er - dette skaper trygghet og forutsigbarhet for deltakerne.

Gjennomfør så icebreaker. Hvorfor gjennomføre en icebreaker?

- aktivere stemme og fysisk tilstedeværelse
- sikre at alle deltakere er sett
- sikre at alle deltakere har vært i samtale med andre
- skape latter og styrke relasjoner mellom deltakerne
- trygge rommet i forkant av undervisningen.

Etter icebreaker kan deltakerne finne seg til rette sittende. Dette trenger ikke være bak pulter, og kan fint skje i sirkel eller samlet på andre måter.

Forslag til icebreakers

Stein, saks, papir - med hele deg

Inviter til latter og fysisk bevegelse ved å gjennomføre Stein, saks, papir med å bruke hele kroppen.

Hi - Ha - Ho

Deltakerne står i en sirkel og én person starter ved å peke på en annen og si "Hi", som den andre svarer på med "Ha" og peker videre. Den tredje personen sier "Ho" og peker på en ny deltaker, som starter en ny runde med "Hi". Gjerne øk tempoet etter hvert.

1 - 2 - 3

Deltakerne står i par. Den ene sier 1, den andre sier 2 og den første sier 3. Den andre må da begynne på nytt med 1, og slik fortsetter det. Sett gjerne opp tempoet. Test gjerne å bytte ut 2 med et klapp. Får deltakerne til dette godt kan du be de lukke øynene mens de teller. Gjerne reflekter over hvilken effekt øvelsen hadde. Hva skjer med kommunikasjonen vår?

Tips!

Du finner flere øvelser i "Hvordan skape trygge uenighetsfellesskap, en håndbok for undervisere". Last den ned her!

Denne modulen er delt inn i to deler. Her blir deltakerne bedre kjent med menneskerettighetene, og nærmere bestemt ytringsfriheten. Et felles grunnlag for forståelse av menneskerettighetene vil bidra til det menneskerettslige perspektivet gjennom de følgende øvelsene.

Har du god tid kan du gjerne vise deltakerne den forenklete versjonen av menneskerettighetene. Den finner du på www.amnesty.no/alle-opplegg

I del 1 skal du presentere menneskerettighetene for deltakerne. Tilpass nivået til gruppen som deltar.

I del 2 skal deltakerne reflektere rundt spørsmål knyttet til ytringsfriheten, dette kan gjøres på ulike måter. Velg mellom verdens kafé eller gallerivandring.

DEL 1: PRESENTASJON AV MENNESKERETTIGHETENE **10 MIN**

Idéen om menneskerettighetene er egentlig ganske enkel. Den kan oppsummeres slik: Alle mennesker er født frie og er like mye verdt. Derfor har vi de samme rettighetene.

Grunnlaget for menneskerettighetene er FNs verdenserklæring om menneskerettigheter fra 1948. Alle verdens land er enige om denne erklæringen, som understreker at menneskerettighetene er:

- Universelle. De gjelder for alle mennesker - uten unntak.
- Udelelige. De skal realiseres samtidig og ikke prioriteres forskjellig.
- Umistelige. Ingen skal kunne fratras sine rettigheter, og ingen har makt til å fjerne dem.

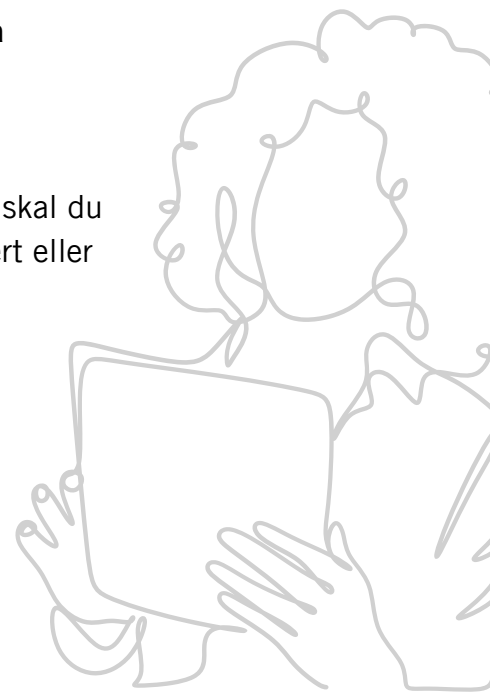
Hva betyr menneskerettighetene for deg? Her er noen eksempler på menneskerettighetene i praksis:

Du har rett til å si det du mener:

Hvis du er uenig med statsministerens siste uttalelse på nyhetene, skal du kunne poste et facebook-innlegg med din mening uten å bli arrestert eller straffet for det.

Du har rett til at ingen blander seg inn i privatlivet ditt:

Du skal kunne bestemme selv hvordan du lever livet ditt og hva andre skal få vite om deg eller ikke. Du har rett til å være den du er uten å måtte forsvare eller forklare det.

Du har rett til å bestemme over ditt eget sexliv og din egen kropp:

Hverken staten eller familien din bestemmer over deg og kroppen din. Du bestemmer om du vil ha sex eller ikke og med hvem, om du skal gifte deg eller ikke, og om du vil ha barn.

Du har rett til utdanning, et hjem, helseomsorg og mat på bordet:

Uansett hvor du bor i verden, har du rett på et sted der du kan bo og være trygg, og tilgang på rent vann, mat og helseomsorg. Grunnutdanning skal være gratis og obligatorisk. Alle barn har rett til å lære.

Du har rett til å bli behandlet med respekt av myndighetene og politiet:

Alle mennesker har de samme menneskerettighetene, også personer som er anklaget eller dømt for noe kriminelt. Å mishandle en person under arrestasjon eller i fengselet er et brudd på menneskerettighetene. Alle som skal straffes for et lovbrudd må kunne forsvare seg i en rettferdig rettsak.

Menneskerettighetene er gjensidige og udelelige. Med det menes det at alle rettigheter må være realisert for at enkelte skal være realisert. Politisk deltakelse (art. 21), gir ingen mening uten av ytringsfrihet (art. 19) er til stede. Ytringsfrihet gir ingen mening uten av tanke-, samvittighets- og religionsfrihet (art. 18) er til stede. Mangel på mat, bolig eller helseomsorg (art. 25) gjør det svært vanskelig å bruke sin rett til ytringsfrihet eller politisk deltakelse.

Hvem har ansvaret for dine rettigheter?

Det er staten som har ansvaret for at menneskerettighetene blir ivaretatt. Det vil si ikke å begå handlinger som bryter dem og beskytte enkeltpersoner og grupper mot overgrep, og legge aktivt til rette for at alle kan bruke rettighetene sine. Mange stater har gjort store fremskritt her. I et globalt perspektiv er bevisstheten om, og respekten for, menneskerettighetene større enn noensinne. Likevel finnes det ikke et eneste land i verden der alle innbyggerne kan nyte godt av alle sine rettigheter. Alvorlige menneskerettighetsbrudd som fattigdom, diskriminering eller politisk undertrykkelse rammer fortsatt mange hundre millioner mennesker. Vi har fortsatt en lang vei å gå.

Hva gjør Amnesty for menneskerettighetene?

Til tross for at menneskerettighetene skal gjelde for alle, blir de brutt hver eneste dag. Amnesty arbeider for at menneskerettighetene skal respekteres - uansett. Amnesty oppsøker situasjonene, avslører hva som har skjedd, og mobiliserer folk for å sette press på regjeringer og andre makthavere for å stoppe disse bruddene. Gjennom menneskerettighetsopplæring har Amnesty som mål å sette mennesker i stand til å bruke og forsvare sine rettigheter.

Fortsett med å utdype om ytringsfriheten:

Hva er egentlig ytringsfrihet?

Det er en grunnleggende menneskerett du har - til å dele meninger, tanker, og idéer - eller til å søke den informasjonen du ønsker. Dette skal være uten frykt for å bli straffet eller sensurert. Men visste du at rettigheten ikke stopper her? Ytringsfriheten gjelder ikke bare ord og tanker. Den gjelder også alle andre uttrykksformer – som alt fra bilder og sanger til måten du kler deg på. Du står fritt til å kritisere makta, støtte det du brenner for å si fra om urett. Men det betyr ikke at ordene dine ikke kan ha konsekvenser.

Ytringsfrihet er ikke det samme som fritak fra ansvar. Men så lenge du ikke krenker andres menneskerettigheter, kan du ytre deg fritt.

Hvor går grensa til ytringsfrihet?

Hva er innafor - og hva er ikke? Sterke meninger - til og med det som kan provosere eller fornærme andre - det er faktisk lov. Men – det ytringsfriheten ikke gir rett til er å utsette andre personer for hat, diskriminering eller frykt. Din ytringsfrihet skal ikke gå på bekostning av andres rettigheter. Med ytringsfrihet kommer et ytringsansvar.

Ytringsfrihet beskytter MENINGER. Ikke hat, hets eller vold.

Og når myndighetene og deres representanter - fra regjeringen til lærere - ikke griper inn mot ytringer som utsetter andre for overgrep, så bryter de faktisk menneskerettighetene.

Presenter ytringsfrihetsplakaten og rådene som presenteres der. Ha gjerne plakaten hengene i rommet.

Last ned
ytringsplakaten her!

MIN YTRINGSFRIHET

Min ytringsfrihet gir meg rett til å uttrykke meninger, tanker og ideer uten frykt for straff eller sensur. Så lenge jeg ikke bryter andres rettigheter kan jeg ytre mine meninger fritt.

Jeg har rett til å bruke stemmen min uansett hvem jeg er
Alle har rett til ytringsfrihet uten diskriminering. Barn og unge har samme rett til å ytre seg og søke informasjon som voksne.

Jeg har rett til å være uenig - og andre har rett til å være uenig med meg
Ytringsfrihet gir oss muligheten til å diskutere og debattere fritt. Uenighet gir rom for flere synspunkter.

Jeg har også et ansvar. Min ytringsfrihet kan ikke gå på bekostning av andres
Jeg kan ikke bryte andres rettigheter med mine egne ytringer. Jeg kan ikke true, hets, diskriminere eller trakassere. Jeg har ytringsfrihet og ytringsansvar.

Jeg har rett til å bruke min stemme i møte med makt og motstand
Minoritetsstemmer og upopulære stemmer har høyest risiko for å bli stilnet - jeg kan bruke min stemme til å lage rom for dem. Min stemme trengs i debatten.

AMNESTY INTERNATIONAL

MIN YTRINGSFRIHET

Min ytringsfrihet gir meg rett til å uttrykke meninger, tanker og ideer uten frykt for straff eller sensur. Så lenge jeg ikke bryter andres rettigheter kan jeg ytre mine meninger fritt.

Jeg har rett til å bruke stemmen min uansett hvem jeg er

Alle har rett til ytringsfrihet uten diskriminering. Barn og unge har samme rett til å ytre seg og søke informasjon som voksne.

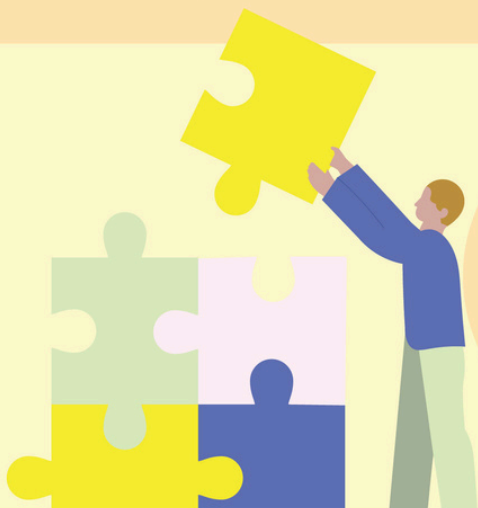
Jeg har rett til å være uenig - og andre har rett til å være uenig med meg

Ytringsfrihet gir oss muligheten til å diskutere og debattere fritt. Uenighet gir rom for flere synspunkter.

Jeg har også et ansvar. Min ytringsfrihet kan ikke gå på bekostning av andres

Jeg kan ikke bryte andres rettigheter med mine egne ytringer: Jeg kan ikke true, hetse, diskriminere eller trakassere. Jeg har ytringsfrihet og ytringsansvar.

Jeg har rett til å bruke min stemme i møte med makt og motstand

Minoritetsstemmer og upopulære stemmer har høyest risiko for å bli stilnet - jeg kan bruke min stemme til å lage rom for dem. Min stemme trengs i debatten.

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

Gjennom ulike refleksjonsspørsmål skal deltakerne bli bedre kjent med ytringsfriheten og hvordan den kommer til uttrykk i hverdagen. Velg mellom to ulike måter å gjøre øvelsen basert på gruppens behov. På neste side finner du forslag til spørsmål.

Presenter øvelsen for deltakerne og forklar hva de skal gjøre. Etter deltakerne har vært gjennom øvelsen går dere gjennom spørsmålene i plenum. Gjerne spør om det er noen fra de ulike stasjonene som ønsker å oppsummere notatene.

Planlegger du en pause er det fint å gjennomføre denne etter denne øvelsen.

Verdenskafé

I Verdenskafé roterer deltakerne mellom bord med ulike spørsmål eller problemstillinger i små grupper, og deler egne perspektiver, lytter til andres erfaringer og bygger videre på hverandres tanker.

- Del deltakerne i små grupper. Deltakerne roterer mellom bordene, enten som gruppe eller som individer
- Gi hvert bord et refleksjonsspørsmål og et ark til å notere perspektiver på
- Til slutt kan du be gruppene oppsummere perspektivene som er notert ned

Gallerivandring

I Gallerivandring beveger deltakerne seg i grupper eller som individer mellom ulike stasjoner i rommet, hvor hver stasjon har et stort ark (f.eks. A3 eller flipover) med et spørsmål, tema eller problemstilling. Ved hver stasjon deler deltakerne sine perspektiver på spørsmålet og skriver ned sine tanker, refleksjoner eller svar på post-it-lapper eller direkte på arket.

Etter en gitt tid roterer gruppene videre til neste stasjon, og bygger videre på det som allerede er skrevet. Til slutt kan oppsummeres de ulike perspektivene i plenum.

Metoden skaper en visuell og kollektiv refleksjon, og gir rom for både individuelle og gruppebaserte innspill. Dette passer fint for grupper som liker å være i bevegelse.

Modul 2

Forslag til refleksjonsspørsmål

- Hva tenker du på når du hører ordet ytringsfrihet?
- Hvor og hvordan kan man ytre seg?
- Hvorfor er det viktig å dele sin mening?
- Hvordan påvirker sosiale medier vår opplevelse av ytringsfrihet?
- Hvordan kan kontekst ha en betydning for hvordan man ytrer seg?
- Hvilke grunner finnes til at noen velger å ikke ytre seg?
- Hva skjer når ytringsfriheten begrenses?
- Hva er ytringsansvar?
- Hva kan hindre deg i å si din mening?
- Har alle i Norge samme mulighet til å ytre seg og bli hørt?
- Hvordan gjør sosiale medier det enklere eller vanskeligere å finne informasjon man kan stole på?

Tips!

Velg 3-4 refleksjonsspørsmål slik at deltakerne har tid til å komme innom alle.

Forslagene her er ulike i kompleksitet, og belyser ytringsfriheten på ulike måter og kan være overlappende.

I denne modulen skal deltakerne reflektere over ytringsfrihetens dilemmaer ved å ta stilling til en rekke påstander.

Vi anbefaler at denne øvelsen gjennomføres ved bruk av “skala-øvelsen”. Dersom gruppen din er utrygg eller at du av andre grunner ikke kan gjennomføre “skala-øvelsen”, kan deltakerne sitte i grupper og skrive seg inn på et felles arbeidsark med en skala på.

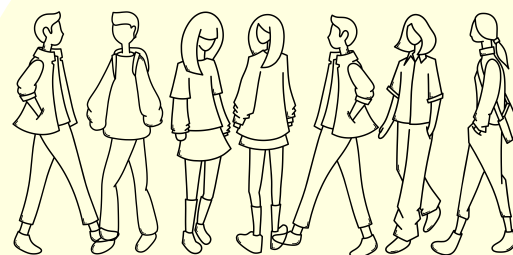
Du finner forslag til påstander og oppfølgingsspørsmål på de neste sidene. Velg påstander ut fra hva du tenker vil treffe din gruppe best med tanke på alder og tidsbruk. Dette er siste øvelse før oppsummering og avslutning - husk å legge inn tid til dette.

Skala-øvelsen

Hensikten med skalaøvelsen er å øve på å ta stilling til noe og ytre meninger rundt vårt ståsted. Aktiviteten åpner også for å endre sitt ståsted ved å fysisk flytte på seg. Den som leder workshopen kommer med en påstand eller et spørsmål. Deltakerne bes om å stille seg opp på en linje hvor en ende representerer fem og den andre én. Er du som deltaker helt enig stiller du deg på fem, og er du helt uenig stiller du deg på én. Deltakerne fordeler seg på skalaen.

Gjerne start med å spørre en lettere påstand: “Hunder er bedre enn katter” slik at man forstår hvordan øvelsen fungerer.

Gå deretter i dialog med deltakerne. Gjerne start med åpne spørsmål: Hvor på skalaen står du? Hva gjorde at du plasserte deg her? Hva med dere andre som står her. Se forslag til flere oppfølgingsspørsmål på side 8.

Tips!

Les mer om skalaøvelsen i “Hvordan skape trygge uenighetsfellesskap, en håndbok for undervisere”.

Grupperefleksjon

Dersom det ikke er rom for å gjennomføre øvelsen som skala, kan et godt alternativ være at deltakerne sitter i gruppe og reflekterer sammen. Gi deltakerne et ark hvor de skal skrive seg inn på en skala mellom null og fem som beskrevet over. Be deltakerne forklare hvorfor de har plassert seg der til gruppen.

Oppsummer i fellesskap enten på hver påstand, eller til slutt.

Modul 3

Forslag til påstander

Tips!

Bruk oppfølgingsspørsmålene på side 8 for å bidra til å skape gode samtaler og undersøke de ulike perspektivene.

- Ytringsfrihet betyr at man kan si hva man vil, uten å ta hensyn til andre.
- Sosiale medier er ødeleggende for ytringsfriheten.
- Alle har et ansvar for hvordan ytringene deres påvirker andre.
- Like rettigheter betyr ikke like muligheter.
- Personer som uttaler seg offentlig må forvente å møte motstand.
- Man skal tillegge den man snakker med den beste intensjon.
- Som offentlig person må du tåle å møte mer motstand.
- Å ytre seg betyr ikke alltid å dele sin mening.
- Konteksten avgjør om en ytring er akseptabel eller ikke.
- Aldersgrense for sosiale medier svekker unges ytringsfrihet.
- Det er ikke ytringsfrihet å si noe bare for å provosere.
- Å kansellere noen for deres meninger er i strid med ytringsfrihet.

Etter refleksjonsøvelsen i modul 3 samler du gruppa igjen, gjerne i en sirkel.

Deltakerne skal nå sjekke ut fra workshopen ved å dele noen tanker. Står dere i en felles sirkel vil alle bli sett og være en del av fellesskapet. Er rommet utrygt eller det av andre grunner ikke oppleves greit å gjennomføre en felles sirkel kan refleksjonsrunden gjøres i mindre grupper eller individuelt.

Forslag til spørsmål:

- Hva betyr ytringsfrihet for meg?
- Hva tar jeg med meg fra workshopen?

La alle dele sine tanker før du gir deltakerne en oppsummering av hva dere har vært gjennom, og hva målet med økten har vært.

Målet for workshopen er at deltakerne skal få bedre kjennskap til menneskerettighetene og hva som fremmer og begrenser ytringsfriheten. Deltakerne får mulighet til å reflektere over ulike problemstillinger, og får tilgang til verktøy som senker terskelen for at de velger å ytre seg.

Har du tilbakemeldinger på workshopen?

Har du tilbakemeldinger eller erfaringer fra workshopen du ønsker å dele med oss i Amnesty? Ikke nøl med å ta kontakt, du kan nå oss på undervisning@amnesty.no

Du kan svare på et kort tilbakemeldingsskjema, det finner du ved å scanne qr-koden, eller gå til denne lenken:
<https://forms.office.com/e/EKW4HkXQej>

